

Tangram Architecten weet hoe je verdichting in de stad **toch aantrekkelijk maakt**, bewijzen ze met *Rhapsody* in Amsterdam-West.

Rhapsody in West

Architectuur
*****

Amsterdam-West.
Door Tangram
Architekten.

Het bureau gebruikt de 'onmogelijkheden' van een plek als ingrediënten voor hun ontwerp.

Er gaan stemmen op om de tienduizenden woningen waar Nederland om zit te springen toch maar in de weilanden te bouwen. Steden verdichten, zoals de overheid wil om het buitengebied te sparen, zou te ingewikkeld zijn. Het is passen en meten tussen wegen en huizen, en dan zijn er vaak nog omwonenden die bezwaar maken tegen nieuwbouw. En hoe aantrekkelijk is het wonen langs het spoor of de snelweg? Het Jan van Schaffelaarplantsoen in de Kolenkitbuurt in Amsterdam-West was zo'n plek: een leeg grasveld pal naast de oprit naar de A10, waar het geluid van autoverkeer domineert en het fijnstof op je neer dwarrelt. Hier had de gemeente een 'ultraduurzaam' complex voorzien met 239 huurwoningen, parkeerplaatsen en voorzieningen. Een plan dat direct op verzet van de buurt stuitte; dit was immers hun barbecueplek en festivalterrein.

Nu staat op die plek een nieuw buurthonk in de vorm van een kas, waar bewoners koffiedrinken en waar plannen gesmeed worden voor het aankomende wijkfeest. De kas is onderdeel van een weelderig begroeide binnentuin met terrassen, waterpartijen en bloemperken, waaruit klimplanten omhoog groeien tegen de gevels van de omringende woningen. Met Rhapsody, zoals het complex

heet, heeft Tangram Architecten een onmogelijke plek omgetoverd tot een stadsoase. Ze hebben zich niet verzet tegen de beperkingen van de plek, maar deze juist als ingrediënten voor hun ontwerp gebruikt. Zo hebben ze de vijf meter hoogteverschil tussen het Jan van Schaffelaarplantsoen en de snelwegoprit benut om een schuin oplopend maaiveld te maken, waaronder de parkeerplaatsen, bergingen en installaties zijn 'opgeborgen'.

Om de herrie van de snelweg te weren, loopt dit talud door in een dikke 'geluidswal', waarin een deel van de gevraagde woningen is opgenomen. Gelegen op de minst aantrekkelijk plek zijn dit misschien wel de mooiste appartementen geworden. Aan de snelwegzijde hebben ze (driedubbel geïsoleerde) ramen als schietgaten waardoor je - in stilte - uitkijkt op het langrazende verkeer.

Aan de andere kant ontwierpen de architecten een glooiende gevel van wit beton met grote schuifpuien, die toegang geven tot royale balkons met zicht op de binnentuin. In deze tuin zijn vier plectrumvormige volumes met appartementen geplaatst, rondom voorzien van dezelfde betonnen gevelbeplating en balkons, en met daken vol zonnepanelen.

Door die witte 'ufo's' - hun afgeronde vorm heeft een akoestische functie - oogt het complex, ingeklemd tussen de na-oorlogse portiekflats en de bedrijfspanden langs de snelweg, in eerste instantie als een dissonant. Maar wie langer kijkt, ziet dat de Kolenkitkerk aan de overkant dezelfde vorm heeft, de sokkel met dezelfde baksteensoort gemetseld is en de parterrewoningen in schaal aansluiten bij de daarachter gelegen 'piggelmeewoningen'.

Het reliëf in de betonnen gevels eechoot het ritme van de balken in de houten dakoverstekken van de portiekflats. Zo vormt Rhapsody de architectonische schakel tussen verschillende werelden.

Met de vrij toegankelijke binnentuin, waar een doorsteekroute doorheen loopt, willen de architecten openbare ruimte 'teruggeven' aan de buurt. De tuin voelt tamelijk privé, en de lange trappen vanaf de straat vormen een drempel. Het succes van deze ruimte zal in grote mate worden bepaald door de activiteiten die in de kas worden georganiseerd en het terras van het café op de begane grond.

Wat Rhapsody in elk geval toont, is dat juist in de complexiteit van het verdichten de kans schuilt om woonkwaliteit aan de stad toe te voegen.

Kirsten Hannema

o BETROKKEN BUURTBEWONERS

Bewoners van de Kolenkit kregen inspraak in de plannen voor Rhapsody.

Rhapsody vormt het sluitstuk van de groot-scheepse stadsvernieuwing in de Kolenkitbuurt, tien jaar geleden de 'slechtste wijk van Nederland'. De portiekflats met sociale huurwoningen

waren verloederd, de werkloosheid hoog en er was overlast van jongeren. Met bouwen alleen los je dat niet op. Daarom haalden het stadsdeel en de woningcorporaties het kunstenaarscollectief Cascoland naar de wijk. Samen met de buurtbewoners zetten zij onder anderen een moestuin op die door families beheerd wordt, en

kookprojecten waaruit cateringbedrijf De Kolenkitkeuken is voortgekomen. Via Cascoland zijn bewoners ook intensief betrokken bij de plannen voor Rhapsody. Zo ontstond het idee voor de 'buurkas' en het logeer-

appartement waar je voor 10 euro per nacht (per persoon) gasten kunt onderbrengen. 15 procent van de (vrije huur)-woningen in Rhapsody is bestemd voor mensen uit de buurt. Vier jonge bewoners zijn aangesteld als *community managers*. In ruil voor dit werk krijgen zij huurkorting.

Complex 'Rhapsody' in Amsterdam-West.
Foto Meijeske Fotografie / Tangram Architecten